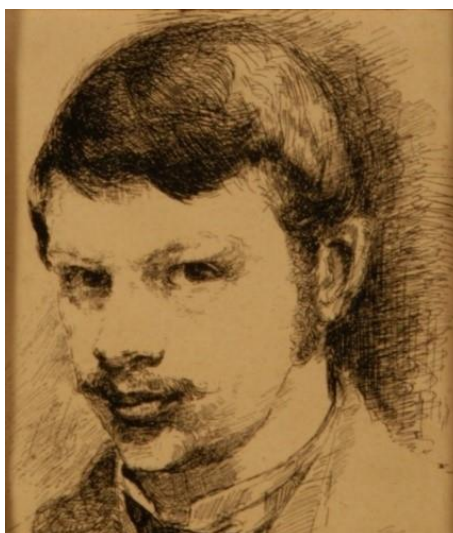

KARCSAY LAJOS

Karcsay Lajos festőművész 1860. február 18-án született Vas megyei Kiskölkeden. A középiskola alsó négy osztályát a soproni líceumban végezte, Pápán érettségizett. Szülei diplomatának szánták, de megelégedtek volna azzal is, ha birtokukon gazdálkodik, mert az egyházasrádóczi és erdőkarcsai Karcsay családnak Nagygeresden volt a kúriája és birtoka. Ő azonban a művészi pályához érzett kedvet és Münchenbe utazott.

A Sopron című újság már 1879-ben ismertté tette nevét, augusztus 12-i számában írta, hogy Karcsay Sándor Lajos fia két képet állított ki a Thirring könyvkereskedés kirakatában. A Soproni Képzőművészeti Kör ebben az évben alakult meg és csak a várkerületi boltokban jutott hely a képek kiállítására. A lap méltatta a képeket és a művésznek szép jövőt jósolt: „Szép reményekkel mehet Münchenbe, fényes tehetségei szerint hivatva van hazánk remek művészei sorába ott rövid idő alatt helyét elfoglalni.” Münchenben, három év alatt -tanulótársa, Lyka Károly szerint- két akadémiai dicséretet szerzett. Tanárai Gable, Seitz és Wagner Sándor voltak. Itt festette a „Kertészleány” című képét, melyet a bajor városban kiállítottak. Karcsay Münchenben, Berlinben és egy ideig Párizsban tartózkodott. Az 1886-ban felfigyeltek az „Almaszüret” című nagyméretű festményére és 300 Ft-os Ráth-díjjal tüntették ki. Érdekes kísérlet volt ez a fény hatásaival. Alkotói pályáján az 1887-es év csúcspontot jelentett. Münchenben Baditz Ottóval együtt Őt is felkereste műtermében Luitpold herceg, bajor régens és méltatta munkáit. Budapesten az őszi tárlaton négy képét is kiállították. Az első képe, a „Zsugori” (másutt „Fösvény” címmel) megtetszett Ferenc Józsefnek, megvásárolta, a mű a király budai képtárába került. A „Boszorkánykonyha” című festményét Karcsay kiállította Münchenben, majd az 1890-es téli tárlaton itthon is. A Fővárosi Lapok tudósítója szerint: „Negyedfél méter hosszú vásznon boszorkánykonyhát festett”. Ferenc József is megnézte, kifejezte dicséretét a körülötte álló uraknak. A kép mérete mindenkit meglepett és jó kritikákat is kapott a művész. „Karcsay Lajos igen szép tehetségű fiatal festő munkája, ki máris sok technikával rendelkezik, sikerült a félhomály, a színek számos változata, a boszorkányok fantasztikus jellemzése, nem mindennapi tudásról lesznek tanúságot” (Fővárosi Lapok, 1890.) Valószínű, ezért is ajánlotta fel a képet Karcsay a Nemzeti Múzeumnak ajándékba. Az intézmény már akkor

is helyhiánnyal küzdött, ezért nem fogadták el. Lyka Károly szerint más csalódás is érte a képpel kapcsolatban, ui. újból javasolták a Munkácsy-díjra és ismét sikertelenül. Karcsay művészetének lebecsülését látta a fentiekben és csalódottságában szakított a festéssel. Pályatársai szerint ettől a képtől tette függővé további festői pályáját. Elkeseredettségében a következő évi müncheni kiállításra már nem is jelentkezett, 1890-ben befejezte pályáját, hazatért Nagygeresdre. Döntése anyja kívánságával találkozott, aki gyakran kérte, hagyja el művészi pályáját. Karcsay özvegy édesanyját segítette, gazdálkodott, filozófiai könyveket olvasgatott. A soproni Képzőművészeti Kör többször próbálta meghívni, nem is válaszolt nekik.

Nagygeresden hunyt el 1932. február 11-én. A Karcsay-képek töredéke a soproni Liszt Ferenc Múzeumba került, így a „Duzzogás”, a „Pulykacsendélet”, egy olajkép, és több tanulmány. A soproni Liszt Ferenc Múzeum 1954-ben a 43. külön kiállítását Karcsaynak szentelte. Karcsay Lajos Sopron megyei festőművész alig egy évtizedes művészpályáját a mai napig alig ismerik.

Irodalom:

Csatkai Endre: Karcsay Lajos festőművész (1860-1932) In: Soproni szemle 21. évf. 1. sz. (1967). p. 17-29.

Megjegyzések Karcsay Lajos életrajzához In: Soproni szemle 23. évf. 3. sz. (1969). p. 261.

Nemes Z. Márió: Népi paranoia : Karcsay Lajos Almaszüret című művéről In: Új művészet 24. évf. 6. sz. (2013). p. 17-19.